

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Johdanto

Henkilötietojen käsittelyä sääntelevä EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 (EU) (yleinen tietosuoja-asetus) tuli sovellettavaksi 25.5.2018. Yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoituksena on tukea digitaalitalouden kehitystä sisämarkkinoilla yhdenmukaistamalla EU:n jäsenvaltioiden tietosuojasääntelyä sekä vahvistaa rekisteröityjen tietosuojaoikeuksia.

Asetus on kaikissa jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa sääntelyä. Asetus jättää kuitenkin joiltakin osin jäsenvaltioiden lainsäätäjälle kansallista, asetuksen säännöksiä täsmentävää ja täydentävää sääntelyliikkumavaraa. Suomessa liikkumavaraa on käytetty 1.1.2019 voimaan tulleella tietosuoja-lailla (1050/2018) sekä sen rinnalla sovellettavalla erityislainsäädännöllä.

Euroopan komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle joka neljäs vuosi kertomukset yleisen tietosuoja-asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta (tietosuoja-asetuksen 97 artikla). Tässä yhteydessä komissio tarkastelee erityisesti seuraavien asetuksen lukujen soveltamista ja toimivuutta:

- kolmansiin maihin ja kansainvälisiin järjestöihin tehtäviä henkilötietojen siirtoja koskeva yleisen tietosuoja-asetuksen V luku siten, että erityistä huomiota kiinnitetään ns. komission riittävyyspäätöksiin;
- yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta koskeva yleisen tietosuoja-asetuksen VII luku.

Kun komissio tekee arviointia, sen tulee ottaa huomioon Euroopan parlamentilta ja neuvostolta sekä muilta asiaankuuluvilta elimiltä ja muista lähteistä saadut näkemykset ja löydökset. Komissio voi myös pyytää jäsenvaltioilta ja valvontaviranomaisilta tietoja arvioinnin suorittamista varten. Tarvittaessa komissio esittää ehdotuksia yleisen tietosuoja-asetuksen muuttamiseksi. Esityksissä otetaan erityisesti huomioon tietotekniikassa ja tietoyhteiskunnassa tapahtuva kehitys.

Komissio suorittaa yleisen tietosuoja-asetuksen arvioinnin ja uudelleentarkastelun nyt toista kertaa. Tarkastelun pohjalta julkaistava komission kertomus on tarkoitus julkaista kesällä 2024. EU:n neuvoston näkemys, jonka komissio ottaa huomioon arvioinnissa, valmistellaan neuvoston tietosuojatyöryhmässä ja tavoitteena on neuvoston näkemyksen hyväksyminen joulukuun 2023 alussa. Tämä prosessi huomioon ottaen tämän lausuntopyynnön tarkoituksena on selvittää yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia ja toimivuutta Suomessa.

Tausta

Yleistä tietosuoja-asetusta oli komission ensimmäiseen raportointiajankohtaan mennessä sovellettu kaksi vuotta. Arviointiraportissa komissio katsoi, että yleinen tietosuoja-asetus oli onnistunut sen tavoitteiden mukaisesti vahvistamaan yksilöiden oikeutta henkilötietojen suojaan sekä takaamaan henkilötietojen vapaan liikkuvuuden EU:ssa. Toisaalta komissio havaitsi myös joitakin parannuskohteita. Arviointiraportin mukaan olisi kuitenkin ollut ennenaikaista tehdä lopullisia päätelmiä yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta. Komissio piti todennäköisenä, että useimmat jäsenvaltioiden ja sidosryhmien havaitsemista ongelmista ratkeaisivat, kun yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta kertyy enemmän kokemusta.

Arviointiraportissa komissio esitti toimenpiteitä asetuksen soveltamisen tukemista varten ja totesi seuraavansa toimien täytäntöönpanoa vuonna 2024 laadittavaa seuraavaa arviointikertomusta silmällä pitäen. Arviointiraportissa esitetyt toimet koskivat muun muassa yleisen tietosuoja-asetusta täydentävien kansallisten lainsäädäntökehyksien kehittämistä, tietosuojaviranomaisten rajatylittävää yhteistyötä koskevien yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien kehittämistä, Euroopan talousalueen ulkopuolelle kohdistuvia tiedonsiirtoja (kansainväliset tiedonsiirrot) koskevien tiedonsiirtovälineiden jatkokehittämistä sekä innovoinnin ja teknologian kehittämisen edistämistä.

Yleistä tietosuoja-asetusta on tähän mennessä sovellettu yli viisi vuotta ja soveltamiskokemusta on nyt enemmän kuin ensimmäisen raportointiajankohdan aikaan. Lisäksi komission arviointiraportissa esittämien toimenpiteiden alalla on ensimmäisen arviointiraportin julkaisemisen jälkeen tapahtunut muutoksia.

Henkilötietojen kansainvälisten tiedonsiirtojen saralla EU:n tuomioistuin antoi vuonna 2020 ratkaisun C-311/18 niin sanotussa Schrems II -tapauksessa, joka kumosi EU:n ja Yhdysvaltojen välisen Privacy Shield -järjestelyn. Järjestely toimi oikeudellisena perustana henkilötietojen siirrolle EU:sta Yhdysvaltoihin. Euroopan komissio on hyväksynyt 10.7.2023 uuden Yhdysvaltojen tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen, jonka nojalla henkilötietoja voidaan siirtää sertifioiduille yhdysvaltalaisille yrityksille, jotka ovat sitoutuneet EU:n ja Yhdysvaltojen välisessä tietosuojakehyksessä sovittuihin suojoitimiin. Lisäksi komissio on antanut tiedonsiirtovälineenä toimivat Etelä-Koreaa ja Iso-Britanniaa koskevat päätökset kyseisten maiden tietosuojan tason riittävydestä.

EU:ssa on myös viime vuosina valmisteltu useita eri säädöksiä, joilla on liityntä tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan ja joissa annetaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettavia erityissäännöksiä, kuten digimarkkinasäädös (Digital Markets Act), digipalvelusäädös (Digital Services Act), datahallinta-asetus (Data Governance Act), tekoälysäädös (Artificial Intelligence Act), datasäädös (Data Act) sekä eurooppalaisen terveysdata-avaruuden perustamista koskeva asetusta (Regulation on the European Health Data Space). Lisäksi komissio on antanut heinäkuussa 2023 yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanon tehostamiseksi rajatylittävää menettelyä koskevan asetusehdotuksen valvontaviranomaisten menettelysääntöjen yhdenmukaistamiseksi. Asetuksen on tarkoitus täydentää yleistä tietosuoja-asetusta. Oikeusministeriö on valmistelemassa asetusehdotuksesta U-kirjelmää.

Tavoitteet

Lausuntopyyntöön tavoitteena on selvittää yleisen tietosuojasetuksen soveltamiskokemuksia ja toimivuutta Suomessa. Lausunnonantajia pyydetään lausumaan kokemuksistaan yleisen tietosuojasetuksen soveltamisesta sekä näkemyksistään sen toimivuudesta sekä sen mahdollistaman sääntelyliikkumavaran käytöstä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssa julkaistuu lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että **lausunto jaotellaan lausuntopyyntöissä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti**. Kaikkiin kysymyksiin ei ole välttämätöntä vastata.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Huom! Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle viimeistään 6.9.2023. EU:n neuvoston valmisteluaikataulusta johtuen lausuntoaika on tavanomaista lyhyempi. Lausuntopyyntöön ruotsinkielinen versio julkaistaan lausuntopalvelussa lausuntokierroksen alkamisen jälkeen. Ruotsinkielisen version julkaisemisen myöhäisempi ajankohta tullaan huomioimaan lausuntoajassa.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu (4.9.2023 lähtien, puh. 0295 150071) ja erityisasiantuntija Silja Kantonen (puh. +358 29 5150 081), sähköposti etunimi.sukunimi@gov.fi.

Lisätietoja lausuntopalvelu.fi:n käytöstä voi pyytää palvelun ylläpidosta osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi

Linkit

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:02016R0679-20160504> - EU:n yleinen tietosuojasetus

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050> - Tietosuojalaki

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162025> - Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:7, EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia Suomessa, Lausuntotiivistelmä

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14994-2019-REV-2/fi/pdf> - Euroopan unionin neuvoston kanta yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen ja sitä koskevat havainnot

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:52020DC0264> - Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle, Tietosuojasäännöt kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien ja EU:n digitaalisen muutoksen edistäjänä – yleistä tietosuoja-asetusta sovellettu kaksi vuotta

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A02016R0679-20160504> - EU:s allmänna dataskyddsförordning

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20181050?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Dataskyddslag> - Dataskyddslag

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14994-2019-REV-2/fi/pdf> - EU-rådets ståndpunkt om tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen och iakttagelser (tillgänglig endast på finska)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A52020DC0264> - Kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet, Dataskydd som en pelare för medborgarnas egenmakt och EU:s strategi för den digitala övergången – tillämpning av den allmänna dataskyddsförordningen under två års tid

Jakelu:

Aalto yliopisto
Akava ry
Alma Media Oyj
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Business Finland
Datainspektionen
Eduskunnan kanslia
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Electronic Frontier Finland - Effi ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Finanssiala ry
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI
Kansallisarkisto
Kansallisgalleria

Kansalliskirjasto
Kansaneläkelaitos
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkkohallitus
Korkein hallinto-oikeus
Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Lääketeollisuus ry
Maa- ja metsätalousministeriö
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Medialiitto ry
Museoalan ammattiliitto MAL ry
Museovirasto
Musiikkiarkisto
Nokia Oyj
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusrekisterikeskus
OKM
Open Knowledge Finland
OP-ryhmä
Pelastakaa Lapset ry
Puolustusministeriö
Ruokavirasto
Sanoma Media Finland Oy
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
STTK
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Suomen Asiakastieto Oy
Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry (ASML)
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Journalistiliitto ry
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Jurisförbund ry
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund
Suomen museoliitto ry
Suomen valokuvataiteen museo
Suomen Yrittäjät ry
Teknoliateollisuus ry
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL
Tietoarkisto
Tietoevry Oyj
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto (FiCom)
Tietosuoja ry
Tietosuoja-valtuutetun toimisto
Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry (TIEKE)

Tilastokeskus
Tulli
Turun hallinto-oikeus
Tutkimuksen tuen ja hallinnon verkosto -Finn-ARMA
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
Valtiovarainministeriö
Väestörekisterikeskus
Yksityiset keskusarkistot ry
Yleisradio
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Onko tietosuojalaki koettu yleisesti toimivaksi? Minkälaisia haasteita sen soveltamisessa on ilmennyt?

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty EU:ssa ja Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla? Jos ei, miten ja minkälaisia tilanteita varten tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaraa tulisi käyttää eri tavoin kuin on tehty?

Millä toimialoilla yleistä tietosuoja-asetusta on pantu täytäntöön tehokkaasti ja onnistuneesti huomioiden asetukselle asetetut tavoitteet edistää rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien toteutumista sekä edistää tiedon vapaata liikkuvuutta EU-alueella?

Minkälaisia haasteita on ilmennyt yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tai muun EU-lainsäädännön yhteensovittamisessa eri soveltamistilanteissa?

Onko eri jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntöjen eroavaisuuksiin ja täytäntöönpanoon liittyen tunnistettu haasteita? Jos on, minkälaisia haasteita?

Ovatko Euroopan tietosuojaneuvoston antamat ohjeet auttaneet käytännön soveltamistilanteisiin liittyvien ratkaisujen tekemisessä? Mitä yleisen tietosuoja-asetuksen tulkintaa koskevia ohjeita vielä tarvittaisiin?

Onko edustamanne organisaatio ollut mukana laatimassa yleisen tietosuoja-asetuksen 40 artiklan mukaisia käytännesääntöjä tai harkinnut niiden laatimista? Mitkä ovat käytännesääntöjen laatimiseen liittyviä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita?

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä seuraamusjärjestelmä Suomessa tehokas ja tarkoituksenmukainen? Mitä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita seuraamusjärjestelmään liittyy?

Ovatko yleisen tietosuoja-asetuksen kansainväliset tiedonsiirtomekanismit toimivia vai tulisiko niitä kehittää edelleen ja miten niitä tulisi kehittää edelleen? Mitkä ovat olleet kansainvälisiin tiedonsiirtoihin liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen ns. laajennettu alueellinen soveltamisala, joka kattaa myös EU:n markkinoilla toimivien kolmansien maiden toimijoiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn, toiminut tarkoituksenmukaisella tavalla? Olisiko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tarpeen kehittää ja miten?

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VI lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Kantonen Silja
Oikeusministeriö